

Kommitté 5: Utbildning övriga motioner, bistånd, försvar, bostad

**Motioner:
Högre utbildning och forskning**

Centerpartiets partistämman 29 september - 1 oktober 2023

Centerpartiet

Innehållsförteckning

Yttrande Partistyrelsen	2
Att-satser från partistyrelsen	7
Förslag till beslut: Besvarad.....	8
Förslag till beslut: Avslag	10
Reservationer Partistyrelsen.....	10
Att-satser.....	11
5.23 Studiestöd för studier inom vård- och omsorg	14
5.24 Motion angående ämnen som ger grundläggande behörighet ur ett integrationsperspektiv	15
5.25 Effektivare kompetensvalidering i hela landet.....	16
5.26 Motion gällande fördelning av forskningsmedel	17
5.27 Motion om införandet av efterfrågestyrda utbildningsplatser och internationalisering	19
5.28 Motion om krav på anpassat högskoleprov för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning	20
5.29 Validering av utländsk utbildning/kompetens.....	21
5.30 Motion om resurser för utbildning och kompetenshöjning inom vård, omsorg och undervisning	22
5.31 Motion om att stänga kompetensgapet inom energisektorn.....	23
5.32 Slopa fribeloppet för studenter i omsorgsyrken/bristryrken där studenterna behövs i verksamheten under utbildningen	24
5.33 Veterinärutbildning.....	25
5.34 Flyttad att-sats från Motion 5.36 Motion om Svenskt bistånd, Sida, Ledarskap och Social förändring	25

Yttrande Partistyrelsen

Utbildning är en av grundstenarna i vårt demokratiska samhälle. Alla elever har rätt till en bra utbildning, oavsett var i landet en bor, vilken bakgrund man har eller om man är flicka eller pojke. Grunden för barns och ungas möjlighet att göra en resa i livet och uppnå sina livsdrömmar läggs i trygga familjer och i en skola som möter varje elev på sina villkor. En väl fungerande för-, grund- och gymnasieskola är grunden för en högre utbildning i världsklass och konkurrenskraftiga jobb. Alla ska ges förutsättningar att lyckas, i hela landet och under hela livet. En utbildning som utökar individens möjligheter i samhället, den personliga friheten och som leder till jobb. Utbildningen ska hålla hög kvalitet, från förskolan ända upp till universitets- och forskningsnivå. Vårt utbildningssystem behöver svara upp mot efterfrågan på kompetent arbetskraft och möjliggöra för yrkesväxling. Utbildningsväsendet behöver i större utsträckning samverka med samhälle och näringsliv så att utbildningar, såväl akademiska som yrkesinriktade, blir mer verklighetsnära och relevanta för arbetsmarknaden. Högre utbildning behöver komma hela landet till del.

Vi måste bredda rekryteringen till högre utbildning. Idag spelar familjebakgrund alltför stor roll för om någon väljer att plugga vidare. Vi vill se stärkt information och vägledning för att bredda rekryteringen till högskolan. Vi vill också, bland annat, verka för att personer med NPF eller andra funktionsnedsättningar får de anpassningar som behövs enligt läkarintyg i samband med genomförandet av högskoleprovet.

Snabbare inventering, validering och komplettering av kompetenser

Många som kommer till Sverige och söker asyl har såväl utbildning som lång arbetslivserfarenhet. Inte sällan i yrken som vi i dag ser ett stort behov av i Sverige, som läkare, ingenjörer och andra specialister. För att integrationsprocessen ska kunna påbörjas så fort som möjligt för den som får uppehållstillstånd och den nyanlända ska kunna anvisas till en kommun där deras arbetslivskompetenser är efterfrågade anser vi att man bör se över om en inventering av den asylsökandes kompetenser ska göras under asyltiden. Vilken myndighet som ska utföra inventeringen och om den ska omfatta alla asylsökande eller ska ske i samband med beviljandet av uppehållstillstånd behöver också ses över. När en nyanländ sedan flyttat till en kommun och ska delta i etableringsprogrammet ska det göras en mer omfattande kompetenskartläggning genom Arbetsförmedlingen, samtidigt som eventuellt behov av validering konstateras. De myndigheter, främst högskolorna, som i nästa steg får uppdraget att validera och komplettera dessa kompetenser ska ha starka incitament att avsätta resurser i form av tid och personal som möjliggör en snabb process av hög kvalitet. I det ligger även att vi anser att ersättning behöver ges, utanför ordinarie resurstilldelningen till högskolor och universitet, för utförd validering som resulterar i ett tillgodoräknande. Det måste också finnas kompletterande kurser för att svara mot behoven. Det behöver vidare finnas bra förutsättningar för de personer som kommer till Sverige att kunna läsa in och få grundläggande behörighet, utifrån de krav som gäller, till högskolan.

Fristående och samverkande lärosäten, med stärkt akademisk frihet

Utbildning och bildning berikar både samhälle och individer. En utbildad befolkning klarar sig bättre än en outbildad, det är oomtvistat. Sveriges välstånd beror i stora stycken på vår höga utbildningsstandard. Som liten nation är vi i den globala konkurrensen beroende av export med stort kunskapsinnehåll. Vi konkurrerar inte med låga priser och billig arbetskraft utan många gånger med vår förmåga till innovation, och innovation med allt högre kunskapsinnehåll. Vår resa från fattigdomens 1800-tal till ett av världens rikaste länder är starkt korrelerat med vår utbildningsstandard och vår förmåga till samarbete.

Tillgång till högre utbildning av god kvalitet i hela landet ökar människors möjligheter till jobb och trygghet, samtidigt som det gynnar samhället, näringsliv och offentlig sektor och därmed vår gemensamma välfärd. Lärosätena behöver också förutsättningar för att klara två perspektiv, dels autonomi med akademisk frihet, dels samverkan och en nära koppling mellan forskningen och den högre utbildningen och det omgivande samhället. Utan oberoende forskning och utbildning har vi svårare att identifiera, förstå och lösa samhällsproblem. Den akademiska friheten och yttrandefriheten måste bevaras. Utan dem begränsar vi kommande generationers strävan efter kunskap. Och utan samverkan med det omgivande samhället och lyhördhet över näringslivets och politikens riktningar riskerar lärosätena att isoleras i samhällskroppen. Två perspektiv som är delvis motstående, men som måste fungera sida vid sida för den högre utbildningen och forskningen.

Centerpartiet vill verka för att lärosätena ska bli mer autonoma, finnas i hela landet och ges ytterligare möjligheter att utforma sin verksamhet efter regionala förutsättningar. Vi behöver mer fristående lärosäten, likt stiftelser.

Svensk forskning måste utvecklas och behöver stärkas för att stå sig i den internationella konkurrensen och då måste vi göra det attraktivt att forska här. Vi vill att det ska vara både prestigefullt, karriärdrivande och lönsamt för forskare att forska, både på våra lärosäten och ute i olika branscher. Sverige behöver bli mer attraktivt för investeringar i forskning och innovation. Vi behöver skapa attraktiva forsknings- och innovationsmiljöer vid våra lärosäten men också bättre villkor för företag att bedriva forskning och utveckling i Sverige.

Om svensk utbildning och forskning ska kunna hävda sig i den globala konkurrensen finns det ett flertal faktorer som spelar roll, varav det internationella utbytet är en viktig del. Det gäller både internationella forskare som kommer hit för att arbeta men även internationella studenter som väljer att läsa hela eller delar av sin utbildning i Sverige. Om vi inte finner lösningar för att förenkla för internationella studenter och forskare riskerar Sverige att förlora i anseende, att färre utländska forskare och studenter söker sig hit och vår framtida konkurrenskraft minskar. Centerpartiet har därför uppmanat (tidigare) regeringen att undanröja de problem och hinder som begränsar internationella studenters och forskares möjligheter att studera och forska i Sverige. Det är också viktigt att värna dagens möjligheter för tredjelandsmedborgare, liksom EU-medborgares, att studera i Sverige via olika stipendier och samarbeten, precis som det är viktigt att dagens möjligheter finns kvar för de som bor i Sverige att studera i andra länder. Vi anser också att regeringen ska arbeta för att få internationella lärosäten att etablera sig i Sverige och utreda hur lagstiftningen kan förenklas för att underlätta detta.

Att satsa på högre utbildning och forskning är dessutom extra viktigt i dessa tider av svårt ekonomiskt och geopolitiskt läge. Vi behöver rusta oss för framtiden. Fler och fler söker sig till högskolorna, vilket är positivt. Utbildningarna måste drivas med två mål i sikte: Hög kvalitet drivet av lärosätenas profession och autonomi, och att kunna svara mot arbetsmarknadens behov. Det livslånga lärandet blir därmed också ett viktigt perspektiv där det ska vara möjligt att skola om sig till nya yrken under sitt arbetsliv.

Det är också av detta skäl viktigt med ett transparent informations- och utvärderingssystem där utbildningens kvalitet, koppling till arbetsmarknaden och tidigare studenter inspel tydliggörs så att blivande studenter kan göra välinformerade studieval. Stärkt information och vägledning inför studieval är viktiga pusselbitar inte bara för att bredda rekryteringen till högskolan utan också för att förbättra förutsättningarna för att utbud och efterfrågan av utbildningsplatser ska svara upp bättre mot kompetensförsörjningsbehovet på arbetsmarknaden, nu och i framtiden.

Högskole- och universitetsområdet behöver reformeras för att svara upp mot de bilder som målas upp ovan. Det är viktigt att både klara av stärkt spets i forskning och bildning, och att kunna försörja hela landets arbetsmarknad med högkvalificerade utbildningar inom specifika forskningsområden. Reformerna behöver fokusera på den tudelade/duala uppgiften autonomi och lyhördhet.

Vi har tidigare medverkat till satsningar på livslångt lärande där ersättningsbeloppet som universitet och högskolor får per helårsstudent motsvarar den nivå som lärosäten normalt får för både helårsstudent och helårsprestation. Det är ett viktigt steg i för att kunna bidra till fler möjligheter till omställning och vidareutbildning för personer som är mitt i livet. Centerpartiet anser att stegvis minskning av helårsprestationernas andel vore bra för att stärka kvalitén och stimulera livslångt lärande. Utbildningsformer som skapar bättre förutsättningar för livslångt lärande bör också gynnas i resurstilldelningen. Exempelvis bör relevanta sommarkurser av fördjupningskaraktär, distanskurser och kurser på halvfart uppmuntras. Centerpartiet vill ha ett resursfördelningssystem där kvalitet, arbetslivsanknytning och regional samverkan premieras.

Vi ser med andra ord positivt på mekanismer som välgrundade val, ökad samverkan, liksom arbetsgivares och parter agerande för att rekrytera och stimulera till fler studenter och arbetstagare utifrån behov i olika sektorer. Mekanismer för att påverka efterfrågan och utbildningsutbud och att på olika vis verka för ett utbildningsutbud som motsvarar kompetensförsörjningsbehovet på arbetsmarknaden, även på lång sikt - utan att frånta individernas möjligheter till fria val.

Många gånger kan yrkeshögskolans skicklighet att forma kurser och kursutbud bättre svara mot arbetsmarknadens behov, samtidigt har lärosätenas mer yrkesorienterade högre utbildning, som ofta finns på de mindre högskolorna och över hela landet, en väldigt viktig roll att spela i vår kompetensförsörjning.

Det är också viktigt att de utbildningar som finns och skapas får förutsättningar och verktyg för att utöva den undervisning som fordras för kvalitet i utbildningen, som ex möjligheten att kombinera praktik/arbetsplatsförlagd utbildning. Det ligger också i arbetsgivarnas eget intresse att erbjuda praktik och arbetsplatsförlagd utbildning för att attrahera framtida personal och trygga kompetensförsörjningsbehovet.

Från statens sida behöver man vara återhållsam med politisk styrning av utbildningsutbud, och innehåll i utbildningarna. Vi motsätter oss obefogad detaljstyrning av högskolor och universitet och vill istället stärka oberoendet hos såväl lärosätena som de forskare och lärare som är verksamma där. Dock behövs fortsatta och stärkta insatser på alla nivåer, också från riksdag och regering, för en hållbar kompetensförsörjning inom välfärd och näringsliv. I Centerpartiets program "Vård och omsorg av hög kvalitet i hela landet", som antogs på partistämman 2021, beskrivs till exempel ett antal förslag på satsningar inom området för vård- och omsorg.

För att ytterligare stärka den fria forskningen är det viktigt att se över finansieringen och såväl hur det kommer mindre lärosäten/högskolor och universitet till del, i hela landet. Finansiering av forskning är ett helt avgörande område för att stärka både autonomi (kvaliteten) och lyhördheten (relevansen) inom svensk forskning. Att skapa hög akademisk kvalitet i forskning och utbildning, på ett lärosäte kan åstadkommas på olika sätt men det finns en övergripande metod: Att ha hög basfinansiering för forskning per forskare. Fria medlen låser inte in forskningen i kortsiktiga satsningar eller styrda riktningar. I stället för att någon annan sätter agendan är det forskaren själv i egenskap av att ligga i fronten av ett kunskapsfält som utforskar nya vägar framåt. Med hög basfinansiering skapas möjlighet till att rekrytera de främsta, eftersom de främsta söker de villkor som hög basfinansiering ger. Hög basfinansiering ger hög grad av akademisk frihet, men med frihet följer ansvar och basfinansiering kan inte vara den allenarådande finansieringsmetoden. Dels är det dyrt/krävs hög nivå för att skapa frihet, dels är det inte hela det akademiska landskapet som förmår att omvandla frihet till kvalitet. Konkurrensutsatta medel är därför en viktig huvudkomponent för att genom konkurrens driva kvalitet. En brist i dagens system är att det i flera fall för de konkurrensutsatta medlen finns krav på intern medfinansiering från lärosätena. Detta urholkar de fria medlen och är ett stort problem för den akademiska friheten vid såväl mindre som större lärosäten. De facto är det så att ju mer framgångsrik ett lärosäte är på att attrahera konkurrensutsatta medel, desto mindre fri forskning kan man bedriva.

I frågan kring finansieringen ser vi även att det finns behov att se över hur oförbrukade forskningsmedel hanteras och får för konsekvenser, för såväl mindre som större lärosäten, och att det kan finnas skäl att ändra dagens system även i den delen. Vi ser fram emot att ta del av forskningsfinansieringsutredningen och att fortsätta vårt arbete kring finansieringsfrågan för en stark och oberoende forskning – som levererar för framtiden.

En annan fråga för lärosätena är frågan om deras lokaler. I början av 1990-talet genomfördes den så kallade lokalförsörjningsreformen i syfte att uppnå ett mer effektivt resursutnyttjande av statliga myndigheter, dessutom skulle relationen mellan fastighetsägare och hyresgäst bli mer affärsmässig. Enligt den förordning som gäller idag får inte heller statliga universitet och högskolor äga sina lokaler

utan behöver hyra dessa. Akademiska Hus är ett statligt ägt aktiebolag vars uppdrag är att äga, utveckla och förvalta fastigheter för universitet och högskolor med huvudfokus på utbildnings- och forskningsverksamhet. Akademiska hus har varit starkt kritiserat för att de tar mycket hög hyra från lärosätena och för att hyrorna urholkar lärosätenas möjligheter att använda de fria medlen till forskning. Samtidigt finns stora variationer mellan olika lärosäten, både när det gäller de totala hyreskostnaderna och andelen av hyreskostnaderna som går till Akademiska hus. Vi vill se en närmare genomlysning och utvärdering av Akademiska hus uppdrag och drift och se över hur Akademiska Hus sköts.

Studiemedel och ett förlängt arbetsliv

Utvecklingen går fort och arbetsmarknadens behov av kompetent arbetskraft är stor. Unga svenskar kommer ut sent på arbetsmarknaden och vi går i pension allt för tidigt. Våra yrkesliv behöver och blir längre. För att fler ska kunna och vilja arbeta längre måste det bli lättare att ställa om, och vid behov byta karriär senare i livet. Vi vill därför ha en vuxenutbildning som gör det lätt för människor att läsa in behörighet till yrkeshögskola och högskola. Det ska även vara lättare att komplettera sina studier eller satsa på yrkesinriktade utbildningar senare i yrkeslivet. Vi måste också ta vara på den nya tekniken och de möjligheter den för med sig. Den nya tekniken och digitaliseringen öppnar upp för fler distansutbildningar som i kombination med kommunala lärcentra gör högre utbildning tillgänglig för fler, oavsett vart i landet man bor.

Vi vill uppmuntra och underlätta för att fler ska studera och anser att studenter som vill jobba under studierna måste ges friheten att bestämma det själva. Centerpartiet vill att fribeloppsgränsen tas bort för lånedelen av studiemedlet, oavsett utbildning.

Det behöver, som sagt, finnas flexibilitet för omställning och karriärväxling högre upp i åldrarna. Därför är det bra att den övre åldersgränsen för rätt till studiemedel har höjts, från 56 till 60 år, i enlighet med Centerpartiets arbete under Januariavtalet. Det underlättar vidareutbildning och omskolning i högre åldrar, som är en viktig del i det livslånga lärandet. Omställningsstudiestödet, med bakgrund i Januariavtalet och enligt parternas överenskommelse, som innebär att anställda - utan begränsning till viss sektor - får väsentligt förbättrade möjligheter att studera och ställa om under ett helt arbetsliv är vidare en väldigt viktig del i möjligheten till det livslånga lärandet. För att möta förändringarna i arbetslivet, på arbetsmarknaden och framtida kompetensförsörjningsbehov – i hopp om ett långt och berikande arbetsliv.

Att-satser från partistyrelsen

1. att Centerpartiet ska verka för att personer med NPF eller andra funktionsnedsättningar får de anpassningar som behövs enligt läkarintyg i samband med genomförandet av högskoleprovet.
2. att Centerpartiet ska verka för att minska kraven på medfinansiering för högskolor och universitet för externa forskningsmedel.
3. att Centerpartiet ska verka för en närmare genomlysning och utvärdering av Akademiska hus uppdrag och drift och se över hur Akademiska Hus sköts.

Förslag till beslut: Besvarad

[5.23.1](#) att Centerpartiet verkar för att ta fram en ny förmånlig studiestödsmodell som riktar sig till personer som väljer att studera på en vård- och omsorgsutbildning där det bedöms finnas störst behov.

[5.25.1](#) att Centerpartiet verkar för att fler aktörer än Utbildnings- och Högskolerådet får möjlighet att validera utländska betyg och utbildningar.

[5.25.2](#) att Centerpartiet verkar för att högskolor och universitet tillåts ta ut en avgift för att verifiera och komplettera utländsk utbildning för att göra den utländska utbildningen likvärdig den de själva erbjuder.

[5.26.1](#) att Centerpartiet ska verka för, utifrån nuvarande fördelningssystem och process samt i eventuellt ny modell om fördelning av forskningsanslag, att det görs en avräkning mot tidigare ej förbrukade forskningsmedel innan nya anslag fastställs.

[5.26.2](#) att Center ska verka för att det i den nya fördelningsmodellen samt att utifrån oförbrukade forskningsmedel, enligt ovan, fördelas medel till forskningsområden med kapacitet att växa utifrån låg andel av fria forskningsmedel, vilket är kännetecknet för de mindre regionala högskolorna/universitet.

[5.26.3](#) att Centern ska verka för att minska kraven på medfinansiering vilket tendera till att minska de mindre högskolornas fria forskningsmedel. T.ex. vilket bl.a. existerar inom KK-stiftelsen.

[5.27.1](#) att Centerpartiet ska verka för en mer arbetsmarknadsstyrd fördelning av utbildningsplatser inom yrkesförberedande utbildning och högre utbildning.

[5.28.1](#) att Centerpartiet ska verka för att alla högskolor måste tillgodose anpassningar som krävs enligt läkarintyg för personer med NPF.

[5.28.2](#) att Centerpartiet ska verka för att individer enbart ska nekas på grund av att platser tar slut, inte att resurser saknas.

[5.29.1](#) att Centerpartiet verkar för att förbättra validering av utbildning så att fler kommer in på arbetsmarknaden snabbare.

[5.29.2](#) att Centerpartiet verkar för att värdering av utländsk utbildning ska tas tillvara på ett bättre sätt så att fler kommer in på arbetsmarknaden snabbare.

[5.29.3](#) att Centerpartiet verkar för att det tas fram strukturerat arbetssätt för att validera och värdera arbetslivserfarenhet från andra länder

[5.30.1](#) att Centerpartiet verkar för att resurser riktas till kommunerna för att möjliggöra utbildning och kompetenshöjning inom vård, omsorg och utbildning.

[5.30.3](#) att Centerpartiet verkar för att staten säkerställer tillgång till utbildningsanordnare.

[5.31.1](#) att antalet utbildningsplatser inom energisektorn ökar kraftigt.

[5.31.2](#) att utreda nyttan av ett införande av en särskild studiestöds-/omställningsbonus inom energisektorn.

[5.32.1](#) att slopa fribeloppet på CSN/studiemedlet för de studenter som arbetar inom omsorgsyrken och inom pedagogisk verksamhet under studietiden.

[5.32.2](#) att undersöka hur ett slopat fribelopp skulle kunna införas.

[5.32.3](#) att slopa fribeloppet för de som arbetar extra i bristyrken under studietiden.

[5.32.4](#) att slopa fribeloppet för lärarstudenter och studenter inom omsorgsyrken.

[5.33.1](#) att Jordbruksverket uppdrar åt Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) att öka antalet utbildningsplatser och även tillskjuter ekonomiska medel för detsamma.

Förslag till beslut: Avslag

[5.23.2](#) att Centerpartiet verkar för att det införs en möjlig ersättning för merkostnader i samband med genomförande av VFU/APL/LIA för samtliga vård- och omsorgsutbildningar.

[5.24.1](#) att Centerpartiet utreder vilka ämnen som ska ingå i grundläggande behörighet.

[5.24.2](#) att Centerpartiet utreder möjligheter för högskolor att erbjuda engelskakurs utifrån det som behövs i vald utbildning.

[5.27.2](#) att Centerpartiet ska verka för att i trånga sektorer med brist på kapacitet utöka antal utbildningsplatser med placering i andra länder, i samverkan med svenska lärosäten. Tex. läkarutbildningen vilket har svårt att hitta handledare på sjukhus ect.

[5.27.3](#) att Centerpartiet ska verka för att studenter merkostnader vid studier utomlands, inom områden med brist på utbildningsplatser i Sverige, får merkostnaden av att studera utomlands avskrivna, efter t.ex varit verksam i Sverige mer än 5 år.

[5.27.4](#) att Centerpartiet ska verka för öppna upp studielånsberättigande utbildningsplatser riktade mot personer utanför Sverige, inom områden det är svårt att få sökande till svenska tilldelade utbildningsplatserna, inom svenska bristyrken. En del i utbildningen bör vara att lära sig svenska språket, svensk kultur, lagar och regler för att underlätta att få arbete i Sverige.

[5.30.2](#) att Centerpartiet verkar för att resurserna ska täcka vikariekostnad.

[5.33.2](#) att ett antal platser öronmärks för inriktning lantbruksdjur.

[5.33.3](#) att Sveriges Lantbruksuniversitet startar veterinärutbildning i Halland.

[5.34.1](#) att Centerpartiet verkar för att den Svenska staten ska sluta subventionera diesel för bottentrålning senast 2025.

Reservationer Partistyrelsen

Rasmus Elfström, Centerstudenter, reserverar sig till förmån för bifall på att-sats 5.25.1 samt 5.25.2.

Att-satser

[5.23.1](#) att Centerpartiet verkar för att ta fram en ny förmånlig studiestödsmodell som riktar sig till personer som väljer att studera på en vård- och omsorgsutbildning där det bedöms finnas störst behov.

[5.23.2](#) att Centerpartiet verkar för att det införs en möjlig ersättning för merkostnader i samband med genomförande av VFU/APL/LIA för samtliga vård- och omsorgsutbildningar.

[5.24.1](#) att Centerpartiet utreder vilka ämnen som ska ingå i grundläggande behörighet.

[5.24.2](#) att Centerpartiet utreder möjligheter för högskolor att erbjuda engelskakurs utifrån det som behövs i vald utbildning.

[5.25.1](#) att Centerpartiet verkar för att fler aktörer än Utbildnings- och Högskolerådet får möjlighet att validera utländska betyg och utbildningar.

[5.25.2](#) att Centerpartiet verkar för att högskolor och universitet tillåts ta ut en avgift för att verifiera och komplettera utländsk utbildning för att göra den utländska utbildningen likvärdig den de själva erbjuder.

[5.26.1](#) att Centerpartiet ska verka för, utifrån nuvarande fördelningssystem och process samt i eventuellt ny modell om fördelning av forskningsanslag, att det görs en avräkning mot tidigare ej förbrukade forskningsmedel innan nya anslag fastställs.

[5.26.2](#) att Center ska verka för att det i den nya fördelningsmodellen samt att utifrån oförbrukade forskningsmedel, enligt ovan, fördelas medel till forskningsområden med kapacitet att växa utifrån låg andel av fria forskningsmedel, vilket är kännetecknet för de mindre regionala högskolorna/universitet.

[5.26.3](#) att Centern ska verka för att minska kraven på medfinansiering vilket tendera till att minska de mindre högskolornas fria forskningsmedel. T.ex. vilket bl.a. existerar inom KK-stiftelsen.

[5.27.1](#) att Centerpartiet ska verka för en mer arbetsmarknadsstyrd fördelning av utbildningsplatser inom yrkesförberedande utbildning och högre utbildning.

[5.27.2](#) att Centerpartiet ska verka för att i trånga sektorer med brist på kapacitet utöka antal utbildningsplatser med placering i andra länder, i samverkan med svenska lärosäten. Tex. läkarutbildningen vilket har svårt att hitta handledare på sjukhus ect.

[5.27.3](#) att Centerpartiet ska verka för att studenters merkostnader vid studier utomlands, inom områden med brist på utbildningsplatser i Sverige, får merkostnaden av att studera utomlands avskrivna, efter t.ex varit verksam i Sverige mer än 5 år.

[5.27.4](#) att Centerpartiet ska verka för öppna upp studielånsberättigande utbildningsplatser riktade mot personer utanför Sverige, inom områden det är svårt att få sökande till svenska tilldelade utbildningsplatserna, inom svenska bristyrken. En del i utbildningen bör vara att lära sig svenska språket, svensk kultur, lagar och regler för att underlätta att få arbete i Sverige.

[5.28.1](#) att Centerpartiet ska verka för att alla högskolor måste tillgodose anpassningar som krävs enligt läkarintyg för personer med NPF.

[5.28.2](#) att Centerpartiet ska verka för att individer enbart ska nekas på grund av att platser tar slut, inte att resurser saknas.

[5.29.1](#) att Centerpartiet verkar för att förbättra validering av utbildning så att fler kommer in på arbetsmarknaden snabbare.

[5.29.2](#) att Centerpartiet verkar för att värdering av utländsk utbildning ska tas tillvara på ett bättre sätt så att fler kommer in på arbetsmarknaden snabbare.

[5.29.3](#) att Centerpartiet verkar för att det tas fram strukturerat arbetssätt för att validera och värdera arbetslivserfarenhet från andra länder

[5.30.1](#) att Centerpartiet verkar för att resurser riktas till kommunerna för att möjliggöra utbildning och kompetenshöjning inom vård, omsorg och utbildning.

[5.30.2](#) att Centerpartiet verkar för att resurserna ska täcka vikariekostnad.

[5.30.3](#) att Centerpartiet verkar för att staten säkerställer tillgång till utbildningsanordnare.

[5.31.1](#) att antalet utbildningsplatser inom energisektorn ökar kraftigt.

[5.31.2](#) att utreda nyttan av ett införande av en särskild studiestöds-/omställningsbonus inom energisektorn.

[5.32.1](#) att slopa fribeloppet på CSN/studiemedlet för de studenter som arbetar inom omsorgsyrken och inom pedagogisk verksamhet under studietiden.

[5.32.2](#) att undersöka hur ett slopat fribelopp skulle kunna införas.

[5.32.3](#) att slopa fribeloppet för de som arbetar extra i bristyrken under studietiden.

[5.32.4](#) att slopa fribeloppet för lärarstudenter och studenter inom omsorgsyrken.

[5.33.1](#) att Jordbruksverket uppdrar åt Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) att öka antalet utbildningsplatser och även tillskjuter ekonomiska medel för detsamma.

[5.33.2](#) att ett antal platser öronmärks för inriktning lantbruksdjur.

[5.33.3](#) att Sveriges Lantbruksuniversitet startar veterinärutbildning i Halland.

[5.34.1](#) att Centerpartiet verkar för att den Svenska staten ska sluta subventionera diesel för bottentrålning senast 2025.

5.23 Studiestöd för studier inom vård- och omsorg

Motionskrivare: Camilla Hahn

NORRKÖPING C-krets, ÖSTERGÖTLAND C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Alexandra Asp, Östergötland

Kerstin Sjöberg, Östergötland

Brödtext

Kompetensförsörjningen inom vård- och omsorg är en av Sveriges stora utmaningar. Redan nu råder en akut brist på personal och med bakgrund mot den demografiska utvecklingen kommer behovet öka. Ett medel för att få fler personer att utbilda sig är att utveckla möjligheterna att finansiera studierna. Den stora debatten handlar om att öka antalet sjuksköterskor vilket är nog så viktigt. För att hela vårdkedjan ska fungera finns flera mindre kända yrkesgrupper som är väsentliga, även om yrkesgrupperna inte är lika stora är bristen av utbildad personal allvarlig för att långsiktigt kunna klara av vården i landet.

Flertalet regioner har eller är på väg att införa så kallade utbildningstjänster som ger medarbetare möjlighet att studera på en specialistutbildning under arbetstid. Det är lovvärt, samtidigt inte tillräckligt när det handlar om ett nationellt kompetensbehov och när utbildningar på grundnivå inte täcks in av regionernas satsningar. Nuvarande upplägg innebär att kostnaden hamnar på respektive region för att hantera ett nationellt behov av att säkra kompetensförsörjningen.

För att klara av kompetensbristen behövs flera olika insatser och en förmåga att tänka nytt. Samtidigt är det ett bra tillfälle att ta vara på tidigare reformer och återanvända koncept som tidigare gett lyckat resultat. Under ett antal år under 1990-talet lanserades ett riktat och förmånligt studiemedelsstöd för att få flera att studera inom teknik och naturvetenskap. Utvärderingen som genomfördes av dåvarande Högskoleverket visar att satsningen i huvudsak var lyckad och den lyfter fram viktiga erfarenheter att ta fasta på vid införandet av liknade framtida satsningar (*Uppföljning av en särskild utbildningssatsning på NT-utbildningar (NT-SVUX)*). I den nyligen genomförda kartläggningen av Universitetskanslersämbetet (UKÄ), Myndigheten för yrkeshögskolan och Skolverket framkommer att finansieringen av studierna är en viktig faktor för att få redan yrkesverksamma att utbilda sig (Fler vägar till vårddyken).

En del av en utbildning inom vård- och omsorg genomförs i form av praktik på en arbetsplats. För högskolestudier benämns praktiken *verksamhetsförlagd utbildning (VFU)*, gymnasiestudier *arbetsplatsförlagt lärande (APL)* och på yrkeshögskoleutbildningar *lärande i arbetslivet (LIA)*. Det är en utmaning att ta fram platser vid respektive studieort vilket innebär att studenter kan vara tvungna att genomföra sin praktik på annan ort. Det tillkommer då extra kostnader i form av boende och resekostnader som nuvarande studiemedelsystem inte ersätter.

För att öka antalet utbildade främst av röntgensjuksköterskor, biomedicinska analytiker, sjuksköterskor, logopedier, dietister, apotekare, socionomer, undersköterskor, vårdadministratörer, specialistsjuksköterskor och barnmorskor vill vi:

Att-sats

5.23.1 att Centerpartiet verkar för att ta fram en ny förmånlig studiestödsmodell som riktar sig till personer som väljer att studera på en vård- och omsorgsutbildning där det bedöms finnas störst behov.

[5.23.2](#) att Centerpartiet verkar för att det införs en möjlig ersättning för merkostnader i samband med genomförande av VFU/APL/LIA för samtliga vård- och omsorgsutbildningar.

Yttrande Distrikt

Det råder stor brist på olika kompetenser inom vård och omsorg. En ny studiestödsmodell, där fler personer ges möjlighet att studera och vid behov ges möjlighet till ersättning för merkostnader i samband med olika typer av praktik på arbetsplats är positivt och nödvändigt.

Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att bifalla motionen.

5.24 Motion angående ämnen som ger grundläggande behörighet ur ett integrationsperspektiv

Motionsförfattare: Mikaëla Thorén

Åmål C-krets, Fyrbodals C-distrikt

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Under flera år har vikten av utbildning poängterats för Sveriges möjligheter till tillväxt. Utbildning är också vara en viktig del i integrationen av utrikesfödda.

Hur ser det då ut med utbildningsnivåer bland befolkningen? Andel av inrikesfödda 25-64 år per utbildningsnivå

Utbildningsnivå	2000	2010	2020	Utbildningsnivå	2000	2010	2020
Grundskola	20	13	8	Grundskola	46	31	39
Gymnasie	49	48	46	Eftergymnasial	31	39	46
Eftergymnasial	28	37	43				

Det som är glädjande är att andelen personer med eftergymnasial utbildning har ökat markant sedan 2000 både för inrikes- och utrikesfödda och i båda grupperna är andelen med eftergymnasial utbildning över 40%. Bland utrikesfödda är det dock ca 17% som enbart har grundskola, och hälften av dem har kortare än 9 år, medan det bland inrikesfödda är 8 % som enbart har grundskola.

För att idag vara behörig till eftergymnasiala studier krävs att man åtminstone har grundläggande behörighet vilket innebär följande; Grundläggande behörighet=det du måste ha- examen från ett högskoleförberedande program, eller yrkesexamen med godkänt betyg (lägst E) i: svenska alt svenska som andraspråk 2 och 3 engelska 6 För någon som kommer till Sverige och ej har mer än något års skolgång i sitt hemland är vägen till eftergymnasiala studier mycket lång. Att dels lära sig svenska, som är väsentligt för att kunna läsa in andra ämnen, och dessutom läsa in engelska är tyvärr ofta övermäktigt. Detta leder tyvärr till att många utrikesfödda exkluderas från högre utbildning och får svårare att integreras i svenska samhället.

Man kan fråga sig i hur många av utbildningarna det behövs den nivån på engelska som krävs för grundläggande behörighet. Kan högskolorna i stället erbjuda mer linjeanpassad engelska för att på så sätt möjliggöra för fler att skaffa sig eftergymnasial utbildning?

Jag yrkar därför på att:

Att-sats

[5.24.1](#) att Centerpartiet utreder vilka ämnen som vilka ämnen som ska ingå i grundläggande behörighet.

[5.24.2](#) att Centerpartiet utreder möjligheter för högskolor att erbjuda engelskakurs utifrån det som behövs i vald utbildning.

Yttrande Distrikt

Motionären beskriver ett problem där vissa elever med lägre skolmeriter ska kunna beredas väg in på eftergymnasiala utbildningar med lägre krav än vad som nu krävs.

Ansatsen i motionen är integrationsmotiv och det är oklart hur motionären definierar integrationsperspektivet, då det i texten anges utrikesfödda.

I motiveringen beskrivs krav på kunskaper i engelska som ett hinder för fortsatta studier trots att kraven i samhället gällande kunskaper i engelska ständigt ökar.

Distriktsstyrelsen menar att detta kommer resultera i, antingen två olika krav till samma utbildning eller att den totala kravprofilen på alla utbildningar sänks.

Formella krav finns för att säkerställa att elever har möjlighet till att tillgodogöra sig den utbildning som man antagits till.

Kvalitén på färdigheter efter utbildning kommer alltid att vara avgörande för varje individs fortsatta livsresa.

Distriktsstyrelsen emotsätter sig inte en översyn av hela utbildnings och antagningskravsystemet, men ser då att detta istället görs i ett bredare perspektiv.

Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman

att **anse motionen besvarad.**

[5.25 Effektivare kompetensvalidering i hela landet](#)

Motionskrivare: Malin Johnson-Stampe

Centerstudenter

[Ange medmotionär/Motionärer](#)

Centerstudenters förbundsstyrelse

Brödtext

Sverige har ett problem med att människor med utbildning från andra länder i stor utsträckning inte kan använda sig av sin utbildning i Sverige. Utbildnings- och högskolerådet jobbar med att validera utbildning, alltså att jämföra utländsk utbildning med svensk för att se om den behöver kompletteras eller inte. I många fall går detta utmärkt, framförallt med utbildningar från OECD-länder och för yrken inom offentlig sektor; vi låter inte läkare köra taxi. För utbildningar vars innehåll inte är reglerade enligt lag, alltså de absolut flesta utbildningar, finns dock sämre möjligheter att få sin examen validerad eftersom de helt enkelt inte är prioriterade.

Problemet är heller inte alltid valideringen i sig, utan även rekommendationen om hur och var man kompletterar sin utbildning. Om du exempelvis behöver komplettera en utländsk juristutbildning eller

barnmorskeutbildning kan du bara göra detta i Stockholm även om utbildningarna ges vid fler lärosäten.

Vi föreslår att lärosäten som ger ut motsvarande svenska utbildning tillåts att ta ut en avgift för att verifiera, jämföra och komplettera utländska betyg. Det vore en självfinansierande reform som möjliggör extra intäkter för lärosäten, höjer incitamenten för fler lärosäten att ägna sig åt detsamma och påskyndar processen för validering.

Att-sats

5.25.1 att Centerpartiet verkar för att fler aktörer än Utbildnings- och Högskolerådet får möjlighet att validera utländska betyg och utbildningar.

5.25.2 att Centerpartiet verkar för att högskolor och universitet tillåts ta ut en avgift för att verifiera och komplettera utländsk utbildning för att göra den utländska utbildningen likvärdig den de själva erbjuder.

Yttrande Distrikt

Förbundsmotion, förbundsstyrelsen är avsändare och förbundet står således bakom motionen.

5.26 Motion gällande fördelning av forskningsmedel

Motionskrivare: Peter Hugoson

JÖNKÖPINGS KRETS C-krets, Jönköpings län C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Forskning är en viktig del i att kunna komma till rätta med nationella och globala utmaningar m.m. Det är viktigt att tilldelade resurser används till så stor utsträckning som möjligt. Det finns oförbrukade medel inom högskole- och universitetssystemet. De har diskuterats i många år, utan större framgång, hur de ska kunna användas mer effektivt. Det ligger ett uppdrag nu från regeringen om att se över hur forskningsmedel ska fördelas.

I hela universitets- och högskolesystemet uppgår de oförbrukade medlen till över 15 miljarder. I viss mån behöver lärosätena kunna spara pengar för kommande åtaganden och oförutsedda händelser, men inte i denna omfattning. Det finns vissa förklarande faktorer till att det finns oförbrukade medel utifrån att medeltiden mellan inbetalningar och förbrukning är relativt lång. Möjligheten att låta kostnaderna komma senare än inbetalningarna medför högre kvalitet i anställning och inköp och bidrar således till en mer kostnadseffektiv forskning. Det finns även andra argument presenterade av akademien om varför de behövs men de är svårt att trovärdigt motivera att det behövs ett så stort utrymme.

Det är framför allt de stora mottagarna av anslag som står för det samlade beloppet av oförbrukade medel. De mindre mottagarna, de regionala högskolorna, har i stället brist på fria forskningsresurser vilket påverkar deras möjligheter att attrahera forskningspersonal ect. Detta påverkar i sin tur de mindre högskolornas möjlighet att bedriva lokal efterfrågad forskning med gagn för den lokala regionala utvecklingen. Ett dilemma för de mindre högskolorna är även att en stor del av de fria forskningsresurser går åt till att medfinansiera projekt med krav på medfinansiering, vilket dränerar de mindre högskolornas möjlighet till att behålla personal samt finna nya interna initiativ till forskning.

Regeringen har gett i uppdrag (U2022/00168) till Vetenskapsrådet, Forskningsrådet fr hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) och Verket för innovationssystem (Vinnova) att tillsammans vidareutveckla en modell för mer kvalitetsbaserad resursfördelning av universitetens och högskolornas anslag för forskning och utbildning på forskarnivå. I detta uppdrag finns ej med hur oförbrukade medel skall hanteras vilket borde vara en naturlig del att ha med, d.v.s medel bör även fördelas utifrån kapacitet att förbruka forskningsmedel. I uppdraget finns även en risk att sittande strukturer cementeras utifrån dagens forskningskapacitet och kvalitet. Det är av vikt att även ge andra aktör medel för att kunna växa och etablera sin forskning med hög kvalitet. Här är det av vikt att bevaka de mindre högskolornas intresse då de större universitetens synpunkter och argument ofta väger tungt och ibland utifrån egna särintressen.

I den forskningspolitiska propositionen från 2020 anges att en utgångspunkt är att samtliga lärosäten ska kunna tilldelas minst ett profilområde i syfte att forskning i hela landet ska kunna stärkas och utvecklas i en strategisk riktning. Det framgår där att även lärosäten bör kunna ansöka om medel både för nya och etablerade forskningsområden. Det är av vikt att Centern utifrån 2020s forskningsproposition bevakar de mindre högskolorna rätt till att ta del av fria forskningsmedel i högre grad och därmed ges förutsättningar att kunna växa.

Med anledning av detta yrkar jag:

Att-sats

[5.26.1](#) att Centerpartiet ska verka för, utifrån nuvarande fördelningssystem och process samt i eventuellt ny modell om fördelning av forskningsanslag, att det görs en avräkning mot tidigare ej förbrukade forskningsmedel innan nya anslag fastställs.

[5.26.2](#) att Center ska verka för att det i den nya fördelningsmodellen samt att utifrån oförbrukade forskningsmedel, enligt ovan, fördelas medel till forskningsområden med kapacitet att växa utifrån låg andel av fria forskningsmedel, vilket är kännetecknet för de mindre regionala högskolorna/universitet.

[5.26.3](#) att Centern ska verka för att minska kraven på medfinansiering vilket tendera till att minska de mindre högskolornas fria forskningsmedel. T.ex. vilket bl.a. existerar inom KK-stiftelsen.

Yttrande Distrikt

Yttrandebakgrund, Anders Malmer

I Sverige omsätts 170 miljarder årligen för forskning och utveckling vilket utgör c:a 3 % av BNP – internationellt mycket högt. Den statliga forskningsfinansieringen är drygt 40 miljarder och i det perspektivet kan 15 miljarder anses högt, men mot bakgrund att forskningsprojekt ofta pågår i 3 – 5 år, är det inte alltid orimligt i relation till löpande arbetsskuld.

Statliga lärosäten har riktlinjer att inte ha mer kapital än 10% av årligt grundanslag till lärosätet, med hot om avräkning på anslag. I varje specifikt fall görs avvägningar. Merparten av forskningsmedlen utöver universitetsanslagen fördelas genom forskningsråden till individuella forskare och forskargrupper under mycket skarp kvalitetsprövning (10-20 % av sökande får anslag). Att i de processerna lägga in en aspekt hur alla forskare inom det universitetet hanterar anslag, inom ramen för olika former av medelsbehov för olika forskning, tjänstledigheter, blandade tjänster med

undervisning, föräldraledigheter, m.m. för individuella anslag blir väldigt komplicerat med tveksamt resultat? En grupp får inte beviljat ansökan för nytt anslag innan man redovisat tidigare anslag.

Yttrandeförslag

Motionärens ansats för behov av utveckling av mindre, regionala lärosäten är vällovlig. Dock är troligen en ökad andel fria medel och grundfinansiering till lärosätena ett effektivare medel för att utveckla profilering, fri forskning och möjligheter till medfinansiering. En detaljreglering på universitetsnivå lagd på forskningsrådsmedel, som fördelas till individuella forskare och forskargrupper på strikta kvalitetskriterier, syns kontraproduktivt.

Distriktsstyrelsen föreslår att med detta yttrande anse motionen besvarad och vidarebefordra motionen till partistyrelsen och partistämman.

Distriktsstämman beslutade i enlighet med distriktsstyrelsen förslag

[5.27 Motion om införandet av efterfrågestyrda utbildningsplatser och internationalisering](#)

Motionskrivare: Peter Hugoson

JÖNKÖPINGS KRETS C-krets, Jönköpings län C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Företagen har stora problem att hitta rätt kompetens vid rätt tidpunkt. Utan en fungerande kompetensförsörjning försämras företagets konkurrenskraft. En garant för kompetens-försörjningen är vårt utbildningssystem. Det är en komplex sista de svenska lärosätena har att hantera. I vissa fall utbildas ett överskott med god ekonomi till lärosätena medan det i andra områden råder en brist på sökande till utbildningsplatserna och med det en sämre ekonomi för lärosätena.

Resurs-fördelnings-systemet och konkurrensen om studenter sätter press på lärosäten att satsa på vad många studenter vill läsa snarare än vad arbetsmarknaden behöver, eller vad lärosätena behöver för att bibehålla och bygga kunskap långsiktigt.

Det är av vikt att antalet utbildningsplatser dimensioneras efter arbetsmarknadens behov i stället för som idag av studenternas önskade val. Bättre att personer konkurrerar om att komma in på en utbildning i stället för att konkurrera på en arbetsmarknad med möjlig konsekvens om att bli utan arbete. En mer arbetsmarknadsstyrd utbildning kan bidra till att finansiera områden med kapacitetsbrist i Sverige genom öppna upp för att utbilda svenska medborgare internationellt eller attrahera personer utan för Sverige i de fall det är svårt att få sökande till de svenska utbildnings-platserna.

Med anledning av detta yrkar jag:

Att-sats

[5.27.1](#) att Centerpartiet ska verka för en mer arbetsmarknadsstyrd fördelning av utbildningsplatser inom yrkesförberedande utbildning och högre utbildning.

[5.27.2](#) att Centerpartiet ska verka för att i trånga sektorer med brist på kapacitet utöka antal utbildningsplatser med placering i andra länder, i samverkan med svenska lärosäten. Tex. läkarutbildningen vilket har svårt att hitta handledare på sjukhus ect.

[5.27.3](#) att Centerpartiet ska verka för att studenters merkostnader vid studier utomlands, inom områden med brist på utbildningsplatser i Sverige, får merkostnaden av att studera utomlands avskrivna, efter t.ex varit verksam i Sverige mer än 5 år.

[5.27.4](#) att Centerpartiet ska verka för öppna upp studielånsberättigande utbildningsplatser riktade mot personer utanför Sverige, inom områden det är svårt att få sökande till svenska tilldelade utbildningsplatserna, inom svenska bristyrken. En del i utbildningen bör vara att lära sig svenska språket, svensk kultur, lagar och regler för att underlätta att få arbete i Sverige.

Yttrande Distrikt

Centerpartiet driver sedan tidigare med kraft linjen att kopplingen mellan studier och arbetsmarknad ska bli bättre och att yrkesprogrammen ska vara av hög kvalitet och utformas tillsammans med företagen men trots dessa står många dyrbara yrkesprogram med alltför få sökande. Det grundläggande problemet tycks vara att de som står inför att välja gymnasieprogram i allt mindre utsträckning väljer yrkesutbildningar trots att dessa i genomsnitt ger 80-90% chans till arbete efter avslutade studier. Dvs, det är elevernas egna val som skapar situationen även om valet sker på andra än strikt arbetsmarknadsmässiga grunder. Detta betyder, som motionären mycket riktigt konstaterar, att näringslivets utveckling på sikt hämmas. I Sverige har vi sedan länge en offentlig diskurs som framhäver vikten av att "studera det du vill" snarare än "studera vad du behöver" och att det viktigaste är att du kan förverkliga dig själv, tillsammans med en syn på teoretisk/akademisk utbildning som "finare" än yrkesutbildning.

Som distriktsstyrelsen ser det finns det något av ett motsatsförhållande mellan Centerpartiets vilja till fria skolval där varje elev är fri att välja skola och program och motionärens vilja att låta en mer arbetsmarknadsstyrd fördelning av utbildningsplatser råda. Detta till trots anser vi att motionärens förslag är väl lämpade för att prövas av partistämman.

Distriktsstyrelsen föreslår att med detta yttrande anses motionen besvarad och vidarebefordra motionen till partistyrelsen och partistämman.

Distriktsstämman beslutade i enlighet med distriktsstyrelsens förslag

[5.28 Motion om krav på anpassat högskoleprov för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning](#)

Motionskrivare: Ellen Gisslegård

NORRKÖPING C-krets, ÖSTERGÖTLAND C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Emil, Nilsson, Östergötland

Rose, Ibrahim, Östergötland

Alva, Wärnsberg, Östergötland

Brödtext

I högskoleprovet finns anpassningar för vissa fall av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. För tillfället ska högskolorna försöka, i möjligaste mån, att anpassa sig till behoven som en person med NPF har. De kan i vissa fall tillgodose speciella arrangemang, exempelvis prov i mindre grupp, men inte i alla fall.

Individer med NPF är utsatta och deras utbildning ska inte riskeras att begränsas på grund av olikheter mellan högskolor. I högre utbildning såsom universitet och högskola har personer med NPF rätt till stödåtgärder och därmed borde det vara en självklarhet att framtida studenter ska ha rätt till stöd på högskoleprovet också.

Mot bakgrund av det yrkar vi:

Att-sats

5.28.1 att Centerpartiet ska verka för att alla högskolor måste tillgodose anpassningar som krävs enligt läkarintyg för personer med NPF.

5.28.2 att Centerpartiet ska verka för att individer enbart ska nekas på grund av att platser tar slut, inte att resurser saknas.

Yttrande Distrikt

Det är ungefär 10% av Sveriges befolkning har någon form av neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Detta kan i många fall bidra till lägre levnadsstandard på grund av hinder i vardagen. Utbildning är en viktig nyckel för att kunna ta sig in på arbetsmarknaden och att leva ett fullgott liv.

Motionärerna lyfter en viktig poäng, att om stöd ges väl inne i högskolorna bör likvärdigt stöd även kunna erbjudas när man söker sig dit.

Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att bifalla motionen.

5.29 Validering av utländsk utbildning/kompetens

Motionskrivare: Kevin Ny

Ronneby C-krets, BLEKINGE C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Som ett led i att lyckas bättre med integrationen och få utlandsfödda i arbete i större omfattning så behöver modellerna för validering av utbildning och arbetslivserfarenhet från andra länder förbättras.

Sverige är verkligen bra på byråkrati. Men ibland är det en begränsning när det kommer till att ett förändrat läge. Sverige har väldigt hög kvalitet på utbildning, såväl universitetsutbildning som eftergymnasial yrkesinriktad utbildning. Det innebär inte att andra länders utbildningar alltid är sämre, även om det ibland kan uppfattas så. Sverige har separata regler för om en utbildning är inom EU/EES eller om det kommer utifrån. Inom EU så kan utbildning valideras direkt, medan utomeuropeiska länder kräver omfattande underlag. En läkarutbildning från exempelvis Rumänien kan valideras direkt, men en läkarutbildning från USA måste godkännas separat med tilläggsprov. En ventilationsmontör från ett icke-EU land måste certifieras eller gå ny utbildning för att vara verksam i Sverige, oavsett hur många års arbetslivserfarenhet som finns.

Jag tror att vi behöver värdera utbildningar strukturerat och ta fram kompletterande utbildningsväg för att komma in på arbetsmarknaden. Sverige har inte tid eller råd att inte validera utbildning/arbetslivserfarenhet som är snarlik.

Att-sats

[5.29.1](#) att Centerpartiet verkar för att förbättra validering av utbildning så att fler kommer in på arbetsmarknaden snabbare.

[5.29.2](#) att Centerpartiet verkar för att värdering av utländsk utbildning ska tas tillvara på ett bättre sätt så att fler kommer in på arbetsmarknaden snabbare.

[5.29.3](#) att Centerpartiet verkar för att det tas fram strukturerat arbetssätt för att validera och värdera arbetslivserfarenhet från andra länder

Yttrande Distrikt

Motionären lyfter en viktig fråga för Sveriges arbetsmarknad och för att minska arbetslösheten hos utlandsfödda.

Centerpartiet verkar redan för att snabba på integrationen av nyanlända på flera sätt, bland annat genom intensivår med yrkesinriktad svenska och ingångsföretag.

För flera bristyrken krävs dock en grundläggande utbildning inom det fackområde personen ska vara yrkesverksam med. Det är därför positivt om tidigare utbildning snabbt och rättssäkert kan valideras.

Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att bifalla motionen.

[5.30 Motion om resurser för utbildning och kompetenshöjning inom vård, omsorg och undervisning](#)

Motionskrivare: Astrid Lindström

BODEN C-krets, Norrbottens C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Boden och många andra kommuner i Sverige står inför stora utmaningar inom kompetensförsörjningen, nu och många år framöver. Alltför få unga söker sig till de utbildningar som kvalificerar till arbete inom vård, omsorg och skola. Utmaningen kommer att bli än mer utmanande i Boden när social- och utbildningsförvaltningarna ska konkurrera med de nya industrijobben inom den nya gröna industrisektorn.

Under åren 2021–2023 har kommunerna fått ta del av Äldreomsorgslyftet för kompetensutveckling. Vårdbiträden har kunnat utbildas till undersköterskor, undersköterskor utbildats till sjuksköterskor, sjuksköterskor har kunnat utbildas till specialistsjuksköterskor genom att medel funnits för vikarier. Det har gett bra resultat, behovet kvarstår.

Liknande utbildningssatsningar behövs inom undervisningsområdet, utbildningar till barnskötare, barnskötare till förskollärare, obehörig undervisningspersonal till fritidspedagoger och lärare, lärare till speciallärare.

Kompetensbehovet är mycket stort om kvalitet ska kunna garanteras inom vård, omsorg och skola.

Finansiering behövs för att möjliggöra utbildning och kompetenshöjning. Det måste vara möjligt att förena studier med arbete, att vikarier kan anställas och inte minst att det finns utbildningsanordnare.

Jag yrkar att Centerpartiet verkar för

Att-sats

[5.30.1](#) att Centerpartiet verkar för att resurser riktas till kommunerna för att möjliggöra utbildning och kompetenshöjning inom vård, omsorg och utbildning.

[5.30.2](#) att Centerpartiet verkar för att resurserna ska täcka vikariekostnad.

[5.30.3](#) att Centerpartiet verkar för att staten säkerställer tillgång till utbildningsanordnare.

Yttrande Distrikt

Motionären föreslår att det befintliga äldreomsorgslyftet även kommer att omfatta utbildning och inte bara inom områdena vård och omsorg då det även inom utbildningsområdet finns behov av att kompetensutveckla icke behörig personal. Äldreomsorgslyftet har fungerat bra i många kommuner och skulle med fördel även kunna omfatta andra verksamheter inom den kommunala verksamheten. I äldreomsorgslyftet får kommunerna ersättning för faktiska kostnader som uppstår när personal deltar i åtgärderna. Om ordinarie personal deltar i åtgärden erhålls ersättning från staten för detta till kommunerna och resurser frigörs för att bekosta vikarier. Således är statsbidraget ett nollsummespel för kommunerna.

DS föreslår stämman Bifalla femte och sjunde att satsen samt att i övrigt anse motionen vara besvarad.

Beslut: –distriktsstämman beslutar: bifall Att: sats 5 och 7. I övrigt anses motionen besvarad i enlighet med distriktsstyrelsens förslag.

Distriktsstämman rekommenderar partistämman att bifalla att:sats 5 och 7 och i övrigt anse motionen besvarad.

5.31 Motion om att stänga kompetensgapet inom energisektorn

Motionsskrivare: Christina Persson

LUNDS KOM KRETS C-krets, SKÅNE C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Den bristande tillgången på rätt kompetens utgör ett stort hinder för att kunna accelerera energiomställningen. Redan innan coronakrisen var bristen på både högskole- och yrkesutbildad arbetskraft inom energisektorn betydande. Det handlar om allt från elkraftingenjörer till olika typer av montörer och installatörer.

Därför bör antalet utbildningsplatser för sådan kompetens utökas. För att säkerställa att dessa fylls kan det vidare vara intressant att utreda vilken nytta ett införande av en särskild studiestöds-/omställningsbonus till den som väljer en sådan utbildning eller kompetensutveckling kan ha. Kretsstyrelsen i Lund har tillstyrkt motionen.

Centerpartiet ska verka för

Att-sats

[5.31.1](#) att antalet utbildningsplatser inom energisektorn ökar kraftigt.

[5.31.2](#) att utreda nyttan av ett införande av en särskild studiestöds-/omställningsbonus inom energisektorn.

Yttrande Distrikt

Centerpartiet instämmer helt i motionärens uppfattning att det behövs kompetens inom energisektorn. Det samma gäller dock ett stort antal andra sektorer. Centerpartiet anser inte att det ska ges särskilda studiestöds- eller omställningsbonusar. Samtidigt är behovet av kompetens väldigt brett och det går därför inte heller enkelt att avgränsa de kompetenser som behövs.

Beslut:

26. att avslå att-satsen

133. att avslå att-satsen

[5.32 Slopa fribeloppet för studenter i omsorgsyrken/bristyrken där studenterna behövs i verksamheten under utbildningen](#)

Motionskrivare: CECILIA Runesson

Karlskrona C-krets, BLEKINGE C-dist

Ange medmotionär/Motionärer

Rödeby C och Rödeby CK

Brödtext

Slopa fribeloppet på CSN för sjuksköterskor, studenter som utbildar sig inom omvårdnad, lärarstudenter för att de ska kunna arbeta under studietiden. Fler skulle kunna arbeta under studietiden. Det skulle ge studenterna mer erfarenhet inför kommande arbetsliv. Uppmuntrade de som vill arbeta. Studenter ska inte bli bestraffade och ekonomiskt sanktionerade. I region Blekinge är majoriteten av de timanställda studenter, som arbetar vid sidan om sina studier. Studenterna är viktiga för att få verksamheterna att fungera.

Att-sats

[5.32.1](#) att slopa fribeloppet på CSN/studiemedlet för de studenter som arbeta inom omsorgsyrken och inom pedagogisk verksamhet under studietiden.

[5.32.2](#) att undersöka hur ett slopat fribelopp skulle kunna införas.

[5.32.3](#) att slopa fribeloppet för de som arbeta extra i bristyrken under studietiden.

[5.32.4](#) att slopa fribeloppet för lärarstudenter och studenter inom omsorgsyrken.

Yttrande Distrikt

Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att:

bifalla att-sats 43.

avslå att-sats 42, 44, 45.

5.33 Veterinärutbildning

Motionskrivare: Henrik Arnesson

Kungsbacka C-krets, HALLANDS C-distrikt

Ange medmotionär/Motionärer

Brödtext

Det är svårt att få hjälp när djuren är sjuka på grund av att det utbildas för få veterinärer. Detta är en hindrande faktor inom jordbruket och i annan djurhållning. Sverige är ett av det hästtätaste länderna i världen. Antalet hästar har 5-dubblats sedan 1970-talet. För Västsverige innebär det 62 000 hästar och mer än 6 000 arbeten. I Halland 11 500 hästar och 1 150 arbetstillfällen hos minst 420 företag. Stora djur och lantbruksdjur är tunga att arbeta med och det gör att veterinärer väljer att arbeta med smådjur på dagtid. Samhället behöver stötta upp och utbilda fler veterinärer så att även jourtider kan bemannas. Därför yrkar vi på:

Att-sats

5.33.1 att Jordbruksverket uppdrar åt Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) att öka antalet utbildningsplatser och även tillskjuter ekonomiska medel för detsamma.

5.33.2 att ett antal platser öronmärks för inriktning lantbruksdjur.

5.33.3 att Sveriges Lantbruksuniversitet startar veterinärutbildning i Halland.

Yttrande Distrikt

Bristen på veterinärer är ett stort problem som motionären skriver. Det verkar som att problemet inte är att få vill bli det, utan snare just bristen på utbildningsplatser. Därför behöver fler platser tillskapas precis som motionären skriver.

Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att bifalla motionen.

5.34 Flyttad att-sats från Motion 5.36 Motion om Svenskt bistånd, Sida, Ledarskap och Social förändring

Motionskrivare: Peter Hugoson, JÖNKÖPINGS KRETS C-krets, Jönköpings län C-dist

Riksorganisationen

Ange medmotionär/Motionärer

Centerstudenters förbundsstyrelse

Brödtext

I Sverige är idag all diesel subventionerad för svenska fiskebåtar där de slipper betala den egentliga kostnaden för användningen det fossila bränsle som de använder. Det är svenska staten som står för notan av fiskeindustrins utsläpp, vilket inte ger industrin några incitament till att släppa ut mindre.

Det värsta fallet av detta är bottentrålning, som släpper ut mest koldioxid per båt och per kilo fångad fisk. Fallet med bottentrålning är speciellt jämfört med de andra fiskemetoder som används i Sverige idag. De tunga näten som skrapar längs med botten skadar bottenlevande organismer och drar dessutom upp skadliga toxiner från sedimentet på havets botten. Detta skadar fiskbestånden på sikt och bidrar till minskande fiskbestånd över tid. Utöver detta så använder bottentrålning fiskebåtar mycket mer fossila bränslen för mängden fisk de fångar, vilket gör att det inte hade varit finansiellt lönsamt utan statens subventioner. Detta kräver en reform som innebär att den svenska staten inte längre finansierar miljöförstöring.

Att-sats

[5.34.1](#) att Centerpartiet verkar för att den Svenska staten ska sluta subventionera diesel för bottentrålning senast 2025.

Yttrande Distrikt

.